

Preken – morgengudstjeneste 10. august 2013

Predikant: Rolf Steffensen

Prekentekest: 1. Mosebok 2, 4-8 og 15

Dette er historien om himmelen og jorden da de ble skapt, på den tid Herren Gud hadde laget jorden og himmelen. Det fantes ikke en busk på jorden, og enda hadde ingen plante spirt fram på marken. For Herren Gud hadde ikke latt det regne på jorden, og det var ingen mennesker til å dyrke den. Men en kilde kom opp av jorden og vannet hele jordens overflate. Da formet Herren Gud mennesket av støv fra jorden. Han blåste livspust i nesen på det, og mennesket ble en levende skapning.

Herren Gud plantet i gammel tid en hage i Eden. Der satte han mennesket han hadde formet. Så tok Herren Gud mennesket og satte det i Edens hage til å dyrke og passe den.

Jeg glemmer aldri samtalen med den eldre mannen i Hamarøy. Han hadde akkurat mistet sin yngste bror, en mann enda i sin beste alder. Det kom ingen forvarsel om dødsfallet. I dagene etterpå hadde han kjent seg så fortapt. Sorgen og savnet var stor og tung å bære. -Jeg går meg en tur, hadde han sagt til kona. Hele livet hadde han søkt seg ut i naturen. Skogen hadde vært både arbeidsplass og tilfluktsted når livet butta imot. -Gjør det, sa hun. Så gikk han ut, det var en deilig, fin vårdag. Han la seg på rygg et sted i lyngen. Der var han alene, på et sted med utsikt, med skogen like bak. Mens han lå slik, i stillhet, med tankene og sorgen, merket han plutselig livet rundt seg, lyset og varmen. Det glødet. Han hørte knoppene som brast på trærne bak han... Det var intenst og sterkt. Mens han forteller stopper han plutselig... Stemmen og ordene forsvinner. Etter ei lang stund fylt av stillhet og intenst nærvær, spør jeg: -Hva var det som skjedde da du lå der? Var det Gud? -Ja, det var akkurat det - Gud.

Seinere har jeg hørt mange andre i mitt eget hjemmemiljø, fortelle om naturen, og møtene de har hatt der - med seg selv og Gud.

Min venn Ingar har fortalt meg hvordan han allerede som barn ble ført inn i en lulesamisk máddo-tradisjon, fortellinger og forestillinger om barnets og menneskets samspill med naturen. -Tar du for mye fisk, plager du rompetroll eller maur kommer dyras «urmoder» og hevner seg. Sånn fikk barnet med seg den urgamle kunnskapen at mennesket ikke har lov å sette seg over andre dyr og vesener, og at vi aldri skal ta mer enn vi selv behøver. Ydmykhet, respekt, selvrespekt hører nøye sammen.

I sitt eget hjem, som var et strengt kristent hjem, lærte Ingar også å hilse på huset når han kom, og ikke slå varmt vann på bakken uten å si ifra. Man skulle alltid snakke til bjørnen før man skjøt, og enten det var bjørnen eller andre byttedyr så skulle man be om tilgivelse når man jaktet på dem. Og når man lyktes med å felle skulle jaktlassen aldri forlates uten å ha gitt noe tilbake.

Jeg merker at historiene gjør noe med meg. De fyller meg med undring, kanskje også beundring, men også sorg. Jeg tar meg i å tenke, hvor var det det gikk galt? For jeg merker at her, i dette dype og nære samspillet med naturen, der ikke bare mennesket og heller ikke bare Gud, men også dyra og alt det skapte, har subjektstatus, ligger det en kime til kontakt med det dypeste i mennesket selv og dermed også med Gud.

Da formet Herren Gud mennesket av støv fra jorden. Han blåste livspust i nesen på det, og mennesket ble en levende skapning.

Gamle ord og gamle forestillinger. Hellige ord som vitner om en hellig jord.

Hva består det hellige i? Jeg tror det hellige først og fremst består i Guds nærvær, i Guds berøring, i vannet og støvet som møtes og Gud som blåser sin livspust inn i menneskets nese og i alt skjørt levende.

Vannet, støvet, den guddommelige livspusten...

Med disse ordene aner vi slektskapet mellom mennesket og alt det skapte og Gud. Bare å ane det fyller en med ærefrykt, og en lydhørhet for resten av fortellingen:

Herren Gud plantet i gammel tid en hage i Eden. Der satte han mennesket han hadde formet, til å dyrke og passe den.

I gammel tid... Vi er ved det opprinnelige, der meningen og de store sammenhengene fortsatt er tydelige. Det gjelder også oppdraget mennesket får - **til å dyrke og passe den!** Jeg merker at ordene appellerer til meg, de plasserer meg i et forhold til alt rundt meg, der det er godt å puste, godt å leve, godt å være meg.

Igjen spør jeg meg, hvor var det det gikk galt?

Jeg skal vokte meg vel for å antyde at jeg ser eller har forstått mer enn jeg har.

Men jeg ser at kimen til den spenningen jeg opplever, også i mitt eget liv, synes å ligge allerede i Skriftens eget ord. Faktisk side om side med avsnittet som vår tekst er hentet fra. Jeg tenker på den første av de to skapelsesfortellingene. Der handler det ikke om å dyrke og passe, men om «å fylle jorden, legge den under seg og råde over den». Jeg merker at ordene appellerer til en annen side i meg enn ordene «dyrke og passe».

Om jeg ikke husker feil fra min studietid - av de to fortellingene er den andre, dvs vår tekst, den eldste, den mest opprinnelige, selve urfortellingen.

Jeg undres, hva har skjedd på veien mellom de to? Og hva har skjedd siden som har gjort at så mange av oss ser ut til å ha gått seg vill, mistet bakkekontakten, og med den det grunnleggende sanne selvbildet?

Jeg vet ikke.

Men kanskje var det noe av dette den eldre lulesamen hadde i tankene da han i en samtale vi hadde for ikke lenge siden sa omtrent dette:

«Mange er nok flinkere enn meg å krysse elver og ta seg frem i naturen. Men jeg vet hvilken fjelltopp det gjelder å orientere seg mot, da vet jeg det jeg trenger å vite, også at menneskeverdet er gitt av Gud.»

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd som var, er og blir en sann Gud fra evighet og til evighet. Amen.